

11

ΓΛΩΣΣΟΦΙΛΟΛΟΓΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

Γεωργία Κατσούδα

Κ.Ε.Ν.Δ.Ι.
Ακαδημία Αθηνών

Θανάσης Νάκας

Π.Τ.Δ.Ε.
Πανεπιστήμιο Αθηνών

ΟΨΕΙΣ ΤΗΣ ΝΕΟΛΟΓΙΑΣ ΣΥΜΦΥΡΣΗ ΚΑΙ ΕΠΑΝΕΤΥΜΟΛΟΓΗΣΗ

sp(oon) + (f)ork = spork

**Ολικοί και μερικοί λεξικοί συμφυρμοί
στη δημοσιογραφία, τη διαφήμιση, τα ιστολόγια
και τη λογοτεχνία για τα παιδιά**

Εισαγωγή στη Νεολογία

Αναστασία Χριστοφίδου

Διευθύντρια Κέντρου Ερεύνης Επιστημονικών Όρων
και Νεολογισμών Ακαδημίας Αθηνών

ΓΛΩΣΣΟΦΙΛΟΛΟΓΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ ΣΕΙΡΑΣ: ΘΑΝΑΣΗΣ ΝΑΚΑΣ

Το υλικό αυτού του βιβλίου συναπαρτίζεται από 'νεολογισμούς', με την έννοια των 'ευκαιριακών σχηματισμών' ή των 'λέξεων άπαξ', τους οποίους δημιουργούν οι ομιλητές μιας γλώσσας με ποικίλους πραγματολογικούς στόχους. Ειδικότερα, αντικείμενο της έρευνάς μας αποτέλεσαν οι 'λεξικοί συμφυρμοί' και οι 'επανευτομολογήσεις', δηλαδή οι σκόπιμες, μη συστηματικές συνενώσεις υπαρκτών λέξεων σε άλλες ανύπαρκτες προηγουμένως, αφενός και, αφετέρου, οι επαναναλύσεις υπαρκτών λέξεων με βάση το σημαίνουν τους από τις οποίες αναδύονται άλλες, 'κρυμμένες' υπαρκτές λέξεις, με τρόπο που να αποκαλύπτεται ότι μια 'άλλη γλώσσα' υπάρχει κάτω από τη γλώσσα.

Η μελέτη μας εστιάζει στους λεξικούς συμφυρμούς και στις επανευτομολογήσεις που παράγονται από τη δημοσιογραφία, τη διαφήμιση, τα ιστολόγια, τη λογοτεχνία για παιδιά, καθώς και από κάποιες σατιρικές εκπομπές, όπως λ.χ. το *Ράδιο Αρβύλα*.

Αυτού του είδους οι νεολογισμοί γίνονται καλύτερα κατανοητοί μέσα σε συγκεκριμένη, κάθε φορά, περίπτωση επικοινωνίας –είναι χαρακτηριστικό, π.χ., ότι μόλις την επόμενη μέρα από την επίσημη κατάργηση της ΕΡΤ εμφανίστηκε στο διαδίκτυο το : *SILVER AL ERT | ΕΞΑΦΑΝΙΣΤΗΚΕ ΔΗΜΟΣΙΑ ΤΗΛΕΟΡΑΣΗ*, όπως και ότι δύο πρωτοσέλιδοι τίτλοι εφημερίδων αναφέρονταν στο γεγονός και στις συνέπειές του ως εξής: *ΕΡΤΠύστριες... Τίτλοι τέλους για κυβέρνηση* (Η Αυγή) • *ΠΟΛΙΤΙΚΟ ΘΡΙΑΣΕΡΤ* • *Σαμαράς - Βενιζέλος καρφώνουν τον Κορβέλη* (Ελευθεροτυπία). Περισσότερο ή λιγότερο θεμιτές πολιτικές συνεργασίες σχολίαζαν τα *Μερκοζί, Γκριλουσκόνι, Ολαντρέου*. Με κάθε απειλή μπλακ άουτ δημοσιογραφικοί τίτλοι όπως : *του Κηρίου ΔΕΗθώμεν!* κάνουν την εμφάνισή τους. Σε καταχρηστική επέμβαση της αστυνομίας αναφέρονται τίτλοι σαν τους *Παιδεία ματωμένη* και *Παρελ.αση!* Αυτονόητοι ως τίτλοι και τα : *Εκλεβαν Παντειοτρόλω, Ρεντιη-κολο!, Τροϊκος πολεμος!* Εμπορικές επιγραφές, ανάλογα με το είδος του καταστήματος : *ΑΡΤΙΣΤΟΝ* (σε αρτοποιείο), *ΚΑΦΕΟΙΝΟΙ* (παμπ), *ΠΑΝΟΣΤΙΜΟ!* (σουβλάκι, από το όνομα του ψήστη), *Γόροbank... με τόκο στη γεύση!* Ανεκδοτολογικά, κάποιες ιστολίδες μιλούν για την *Κοκκινουσκουπίτσα*, αλλά και για τον *Καραϊτάβλη* ως τον δήθεν εξάδελφο του Καραϊσκάκη. Στο χώρο της λογοτεχνίας για παιδιά, ονόματα φανταστικών χωρών όπου εκτυλίσσεται η μυθοπλασία: *Ισπελονία, Πιπερού, Κομπαραδονάη, Αβγατηγγανιστάν* (Ε. Τριβιζάς) • –Ποια λέξη σχηματίζουν δύο νότες και ενός πουλιού φωνή; –*Φαλάκρα* (παιδικό αίνιγμα) κ.ο.κ.

Εφήμεροι ή όχι, αυτού του είδους οι νεολογισμοί, με τους τολμηρούς συνδυασμούς που δημιουργούν, δείχνουν (αλλά και συγκαθορίζουν) τα συνεχώς ανανεούμενα όρια της γλώσσας.

ISBN 978-960-16-5215-3

Βοηθ. Κωδ. Μηχ/σης 9215